

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชุดทุ่งแสงตะวัน” นี้ เป็นการวิจัยเพื่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องการผลิตรายการโทรทัศน์และปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชุดทุ่งแสงตะวัน ซึ่งใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่อาศัยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informant) และผู้ที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์และการสังเกตข้อมูลด้านความรู้สึก นึกคิด อุดมการณ์และการปฏิบัติงานโดยใช้เวลาระยะหนึ่งในการศึกษาคิดตามอย่างมีส่วนร่วม (Participant as observer)

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสารและเทปโทรทัศน์ ได้แก่ ตำรา วารสาร งานวิจัยต่างๆ และบทโทรทัศน์ จำนวน 145 ตอน เอกสารเหล่านี้ผู้วิจัยนำมาใช้ประกอบการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ และแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังใช้ข้อมูลที่เป็นเทปโทรทัศน์รายการสารคดีชุดทุ่งแสงตะวัน เพื่อศึกษาถึงลักษณะของรายการ แนวเนื้อหาที่น่าสนใจ วิธีการนำเสนอ เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้ได้นำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ในด้านความสัมพันธ์ของปัจจัยต่อกระบวนการผลิตรายการ ได้ส่วนหนึ่ง

2. ข้อมูลจากบุคคล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากการอธิบายเพิ่มเติมประเด็นต่างๆ ด้วยการพูดคุย สัมภาษณ์และสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมกับคณะผู้ผลิตรายการผู้ผลิตสารคดีชุดทุ่งแสงตะวัน ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับความเป็นมา นโยบาย แนววัตถุประสงค์ การปฏิบัติงานและการดำเนินการผลิตรายการ บุคคลเหล่านี้ ได้แก่

2.1 คุณสุริยนต์ จงสิทธิ์ ผู้ริเริ่มผลิตรายการสารคดีทุ่งแสงตะวันและดำเนินงานในฐานะผู้อำนวยการผลิต ปัจจุบันแยกออกไปรับผิดชอบผลิตรายการ “เช้าวันหนึ่ง”

2.2 คุณนิรมล เมธีสุวกุล ผู้ร่วมริเริ่มผลิตรายการสารคดีทุ่งแสงตะวัน
ปัจจุบันเป็นผู้อำนวยการผลิตรายการ พิธีกรและผู้เขียนบท

2.3 คุณมนตรี ศิริธรรมปิติ ผู้ช่วยผู้อำนวยการผลิตรายการและเป็นช่างภาพ

2.4 คุณยุพา รอดเกลี้ยง ผู้ประสานงานการผลิตและควบคุมการตัดต่อ
รายการ

2.5 คุณเจริญกุล เฉลียวเกรียงไกร ผู้ประสานงานการผลิตและควบคุมการ
ตัดต่อรายการ

2.6 คุณสมศิริ ธนสารวัฒนา ผู้สำรวจข้อมูล

2.7 คุณวิภาดา โอภาสวัฒน์ ฝ่ายการตลาด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลจากเอกสาร ที่ใช้ประกอบการศึกษาแนวคิดและใช้เป็นข้อมูลสนับสนุน
การวิจัย โดยการค้นคว้าจากห้องสมุดของสถาบันการศึกษา และใช้เอกสารประกอบการศึกษา
ในขั้นตอนวางแผนก่อนการผลิตรายการ และขั้นหลังการผลิตรายการ ได้แก่ บทโทรทัศน์
จำนวน 145 ตอน จากบริษัทป่าใหญ่ครีเอชัน จำกัด

2. ข้อมูลบุคคล ได้แก่ คณะผู้ผลิตรายการและบุคลากรในบริษัทป่าใหญ่ครีเอชัน
จำกัด ซึ่งใช้วิธีการ 2 วิธี คือ

2.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นอกเหนือจากการพูดคุย สัมภาษณ์แบบ
ไม่เป็นทางการเพื่อให้ได้ข้อมูลในการสร้างความเข้าใจระบบการทำงานแล้ว การวิจัยครั้งนี้ยังได้
ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเฉพาะคณะผู้ผลิตรายการสารคดีทุ่งแสงตะวัน เพื่อให้ได้มุมมอง
แนวคิดตลอดจนอุดมการณ์ขององค์กรรวม คือ บริษัทป่าใหญ่ครีเอชัน จำกัด

2.2 การสังเกตการณ์ ซึ่งการสังเกตการณ์นี้จะใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการเข้าไปเก็บข้อมูลในส่วนของขั้นตอนการผลิตรายการในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 ในเวลาดังกล่าวคณะผู้ผลิตรายการออกถ่ายทำในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดสุโขทัย ดังนี้ คือ

- วันที่ 11 - 20 มกราคม 2538 ออกเดินทางร่วมกับคุณนิรมล เมธีสุวกุล และช่างภาพไปยัง อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ ถ่ายทำพิธีเผาหลวงพระเจ้าและพิธีदानข้าวใหม่ ในการร่วมเดินทางครั้งนี้เพื่อศึกษาขั้นตอนเตรียมการผลิตและการผลิตรายการ

- วันที่ 29 มกราคม - 3 กุมภาพันธ์ 2538 ออกเดินทางร่วมกับผู้ประสานงานการผลิตและผู้สำรวจข้อมูล ไปยัง อ.คีรีมาศ จ.สุโขทัย ถ่ายพิธีทำขวัญสิ่งและการตั้งมิมเพื่อศึกษาขั้นตอนการสำรวจข้อมูลและสถานที่ รวมทั้งหน้าที่ต่างๆของผู้ปฏิบัติงานทั้งสองในขั้นเตรียมการผลิตและขั้นผลิตรายการ และการปฏิบัติงานของคณะผู้ผลิตรายการคนอื่นเพื่อเพิ่มความแม่นยำในข้อมูล

- วันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2538 สังเกตการตัดต่อรายการ

- วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2538 เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนผลิตรายการ สังเกตการปฏิบัติงานในขั้นตอนวางแผนก่อนการผลิตรายการ ซึ่งผู้วิจัยได้เคยเข้าร่วมประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2537 การเข้าประชุมทั้งสองนี้เพื่อเพิ่มความแม่นยำในข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากบุคคล ซึ่งจะใช้การสร้างคำถามเพื่อนำไปใช้สัมภาษณ์บุคคลากร และใช้การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นี้ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมรวมทั้งแนวคิดเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยแนวคิดที่ใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดเรื่องกระบวนการผลิตรายการมาอธิบายรายละเอียดถึงขั้นตอนการผลิตรายการสารคดีชุดทุ่งแสงตะวัน และใช้แนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตรายการโทรทัศน์มาวิเคราะห์ถึงขั้นตอนการผลิตว่ามีปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วม

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชุดทุ่งแสงตะวัน” นั้นมีสาระในการนำเสนอ ดังนี้

1. นำเสนอกระบวนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชุดทุ่งแสงตะวัน
2. นำเสนอผลการวิจัย ในการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการผลิตรายการสารคดีทางโทรทัศน์ชุดทุ่งแสงตะวัน
3. นำเสนอการสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย